Verslag
Schouwgroep Bossen

September 2022

Bezochte locatie:	Koningsheide.
Datum:	8 september 2022
Datum volgende schouw:	19 november 2022 (Schaarsbergen Zuid)

Aanwezig vanuit de gemeente Arnhem:

Maurits de Groot	Coördinator Bossen / Boswachter Arnhem Zuid
Nina Kreisler	Boswachter Arnhem Noord
Robin Driessen	Bestuursadviseur Groen/ Buitengebied
Jos Haverkamp	Teamleider Afd. Bossen en Parken

Inleiding
Na twee jaar stilgelegen te hebben starten we vanaf dit moment weer met het organiseren van een periodieke schouwronde door de Arnhemse bossen. Vanaf nu zal in ieder geval 3 keer per jaar een schouwronde worden georganiseerd.

In de komende periode vindt bosonderhoud plaats in het gebied. Omdat de voorgenomen beheermaatregelen zichtbaar zullen zijn voor bezoekers aan het gebied is dit een goed moment om de schouwgroep terug op te starten.

Omdat de ontwikkelingen snel kunnen gaan willen we niet 4 maanden wachten met de volgende schouw. Deze organiseren we daarom al op zaterdag 19 november van 10.00 tot 12.30 uur. We starten dan op parkeerplaats Casa Nova (Locatie: https://goo.gl/maps/6ZGX4gMBqPsK26hk9).

Waar gaat de schouwronde over?
De schouwgroep “bossen” wordt door de gemeente Arnhem georganiseerd om u als bezoeker en betrokkene bij de Arnhemse natuurgebieden in te lichten over voorgenomen ontwikkelingen in het gebied. Graag stellen we u op de hoogte van de plannen en onderhoudswerkzaamheden die in de komende periode worden uitgevoerd. Samen met u bekijken we tijdens een wandeling verschillende voorbeelden in het veld. Uw vragen, opmerkingen, toevoegingen, en ook uw kritische blik is van harte welkom. Door samen in overleg te gaan over het dagelijks beheer komen we tot mooier en waardevoller bos.

1. Toekomstplannen koningsheide

In Arnhem staat de natuur op 1. Vanaf september tot en met december worden er boswerkzaamheden op de koningsheide uitgevoerd. Deze werkzaamheden zijn bedoeld om de randvoorwaarden te scheppen voor een grotere biodiversiteit op de Koningsheide. In de eerste plaats zullen we maatregelen nemen ten behoeve van een gezonde bosbodem. Als de bodem goed functioneert bied dat mogelijkheden voor veel verschillende plant- en diersoorten.

Aanleggen van kleinschalige bosranden
Deze werkzaamheden zullen zichtbaar zijn. De meest in het oog springende werkzaamheden is het aanleggen van brede bosranden langs open structuren in het bos zoals de heideterreinen. Hiervoor zullen op verschillende plaatsen bomen, vaak grove den of Oostenrijkse den, worden gekapt. Op deze plekken zal ook worden aangeplant. In plaats van de dennen komen er verschillende loofboomsoorten zoals lijsterbessen, krenten, hazelaars, boswilgen, ratelpopulieren en diverse struiksoorten. Om de aangeplante plekken zullen er rasters worden geplaatst. De rasters zorgen er dan voor dat de jonge boompjes niet worden opgegeten.

Er wordt een golvende bosrand gecreëerd met een zogenoemde “zoom-mantel- kern” vegetatie. Dit betekend dat de overgang van gras, kruiden en heide naar gesloten bos geleidelijk gaat in plaats van de huidige harde grenzen. De aanplant van de bosranden is vergelijkbaar met de aanplant op het weiland achter de buitenplaats wat eveneens dit najaar wordt uitgevoerd.

De bomen die worden gekapt worden geblest op de traditionele manier door het gebruik van een blesmes. Er wordt dan een stukje van de schors weggehaald waardoor zichtbaar is welke keuze wij als boswachters hebben gemaakt. Door op deze manier te werken hoeven we niet met de sterk in het oog springende oranje spuitbussen het bos in. Dit geeft meer rust voor bezoekers van het gebied.

Dood hout
In dood hout leven allerlei organismen van insecten tot aan schimmels. Van deze organismen leven dan weer andere planten en dieren. Op de koningsheide is relatief weinig dood hout, en zeker geen dood hout van dikke loofbomen. We gaan in de komende onderhoudsronde experimenteren met het verhogen van het aandeel dood hout. Zo laten we van de bomen die we vellen ten behoeve van de bosranden verschillende hoeveelheden als dood hout achter in het bos. Op de ene locatie laten we alles liggen, op de andere bijvoorbeeld maar de helft. Door dit goed te documenteren en te evalueren willen we er achter komen welke hoeveelheden dood hout goed zijn voor het ecosysteem en wanneer er misschien te veel is. Zo kunnen we blijven leren en zichtbaar maken voor uw als bezoeker wat dood hout doet met de omgeving en de natuur.

Niet alleen een gedeelte van de bomen uit de bosranden blijft in het gebied achter. We gaan ook dood hout van andere soorten (en locaties) in het gebied brengen. Een voorbeeld hiervan heeft u gezien op de grote weide met de populierenstammen. De populieren zijn elders in de stad omgewaaid tijdens een voorjaarsstorm. Door de dikke dode loofbomen hier te leggen op plaatsen waar we ook loofbomen aanplanten zorgen we voor een completer ecosysteem met levende en dode bomen van verschillende soorten.

De stammen op de weide zijn populieren die wij hier hebben neergelegd om organische stof terug het gebied in te krijgen. Dit hout verteerd snel waardoor de organische stof en voedingstoffen terug beschikbaar komen voor planten en dieren. Deze locatie worden ook lessen voor kinderen

georganiseerd door het natuurcentrum. Zij gaan ook in op het thema “dood hout doet leven” en kunnen de stammen goed gebruiken als voorbeeld in hun lessen.

Poelen
In de komende periode wordt ook een plan voorbereid voor de aanleg van een aantal poelen in het gebied. Het water is zeker in deze tijden van droogte hard nodig voor de dieren in het gebied. Daarnaast kunnen we met extra poelen een aantal geïsoleerde poelen verbinden met anderen in en rond het gebied. Voor het plaatsen van deze poelen zullen de natuurlijke laagtes in het terrein worden benut. Ook overleggen we met onze buren gemeente Ede en Rheden die ook dit zelfde voornemen hebben. Hiermee willen we over onze eigen grenzen heen kijken en zo goed mogelijk de nodige ecologische verbindingen realiseren.

2. Overige punten

Boomfeestdag
Tijdens de boomfeestdag op 16 november worden de aanplantlocaties op de Koningsheide en de locatie op de buitenplaats door onder andere leerlingen van basisscholen ingeplant, u bent natuurlijk ook van harte welkom om hierbij te helpen. Wilt u helpen? Stuur dan een mail aan nina.kreisler@arnhem.nl.

Acties vrijwilligers
Op de Koningsheide helpen een aantal vrijwilligers mee met allerlei hand en spandiensten. Deze vrijwilligers hebben bijvoorbeeld fanatiek geholpen met het openhouden van het grote heideveld in de slenk. De komende periode worden er verspreid meer kleine heideveldjes open gemaakt. Deze zijn vaak vanaf het pad niet te zien. We maken ze weer open voor de afwisseling in het landschap. Ook verder in het gebied krijg je daardoor meer afwisseling tussen zoom, mantel en kern.

Recreatiezonering
Het thema recreatiezonering speelt op dit moment over de hele Veluwe. Ook in de Arnhemse bossen gaat er het een en ander veranderen. De recreatiezonering zorgt voor het sturen van de grote recreatiestromen en zorgt er daarmee voor dat delen van het bos ook rustiger worden. Dit is goed voor bijvoorbeeld vogelsoorten als wespendief. Voor de koningsheide zal er erg niet veel veranderen. De enige maatregel die we nemen is het afsluiten van één van de paden in de zuidoostelijk gelegen gebied (het nieuw door het nieuw aangekochte gedeelte) Zo wordt het leefgebied voor veel dieren groter en aaneengesloten. Het zal in dit geval gaan om het pad wat loopt vanaf het fietstunneltje in het zuiden naar de beukenlaan richting het noorden.

Voor de bossen van Schaarsbergen gaat de impact groter zijn. Hier hebben we het tijdens verschillende bewonersavonden al uitgebreid over gehad. Hier willen we in de volgende schouw wat dieper op ingaan. De benodigde documenten zullen op voorhand aan de schouwgroepleden worden opgestuurd zodat iedereen de mogelijkheid heeft om zich in te lezen.

Wolf
Vele wisten het al, de wolf komt regelmatig op bezoek op Arnhems grondgebied. We hebben hem al een paar keer op de camera gehad. Zoals afgesproken is, voor hen die geen Instagramaccount hebben, het filmpje waarover werd gesproken tijdens de schouw mee gestuurd in de email. Voor wie

wel een Instagramaccount heeft kan het filmpje ook vinden op de pagina van Boswachternina. Geïnteresseerden kunnen ons als boswachters volgen.

- @boswachternina
- @boswachtermaurits
- @boswachterfaunabart

Meer Bomen Nu

Wij werken samen met de stichting Meer Bomen Nu (www.meerbomen.nu). Zij graven boompjes met wortel en al uit op plaatsen waar wij ze juist weg willen hebben zoals langs onze paden, lanen en in heideveldjes. Normaliter zouden wij deze boompjes afzagen maar door hen krijgen ze een tweede leven. Grote kans dat u ze de afgelopen jaren al heeft zien werken. De bomen die de stichting uitgraaft zullen bijvoorbeeld worden gebruikt voor bebossingsprojecten of het aanleggen van landschapselementen in landbouwgebied. Ook particulieren kunnen op hub-locaties boompjes afhalen. Ook dit najaar willen we weer een weggeef actie organiseren met Arnhemse bomen.

3. Goede toevoegingen

Tijdens de Schouwronde hebben verschillende leden nog extra toevoegingen gedaan die we graag meenemen in ons beheer.

Wildscherm

De huidige locatie van het wildscherm voldoet niet meer. Het uitzicht is niet optimaal door de hoeveelheid bomen en de poel die er ligt is ver weg. Ook wordt er door de aanwezigen nog maar heel zelden wild gezien. Er wordt voorgesteld om het scherm te verplaatsen naar een betere locatie. We kunnen ons voorstellen dat een scherm op een locatie waar geen wild wordt gezien weinig toegevoegde waarde heeft. We bekijken de mogelijkheden voor een andere locatie. Er wordt nog geopperd dat een verplaatsbaar scherm een optie kan zijn.

Kleinschalig beheer heideterreinen

Verschillende plant en diersoorten zijn afhankelijk van open stukjes zand in de heide. Op dit moment is het grote heideveld vooral eentonig met veel heide en gras. Er mag meer variatie in met lage struiken, oude en jonge heide, gras en ook open zand. Het open zand is o.a. van belang voor ei-afzet, foerageren door insecten en voor opwarmplekjes voor hagedissen en bijvoorbeeld hazelworm.

Bomen omduwen

Op verschillende plaatsen zullen bosranden worden aangelegd. Hiervoor zullen bomen worden geveld. Naast zagen is het ook goed om hier en daar een boom om te duwen. Hiermee komt de kluit omhoog wat zorgt voor meer afwisseling en mogelijkheden voor planten en dieren om zich te vestigen. De boom gaat langzaam dood wat ook beter is voor de insecten en schimmels die het hout afbreken. Deze profiteren langer van het afstervingsproces.

Contactgegevens delen

Verschillende personen geven aan de wens te hebben dat er een lijst met namen wordt meegestuurd met de notulen. De gemeente is echter gebonden aan regels rond privacy. Hierdoor kunnen we niet zomaar namen, laat staan contactgegevens openbaar of in een groep delen. Iedereen moet hier uitdrukkelijk zelf toestemming voor geven. Indien u geen bezwaar hebt tegen het delen van uw naam in de notulen of in de mail kunt u dat bij uw aan- of afmelding voor de volgende schouwgroep aan

Nina laten weten. Wij houden bij wie wel en wie geen bezwaar heeft. De namen van de personen die geen bezwaar hebben zullen de volgende keer in de notulen worden opgenomen.